

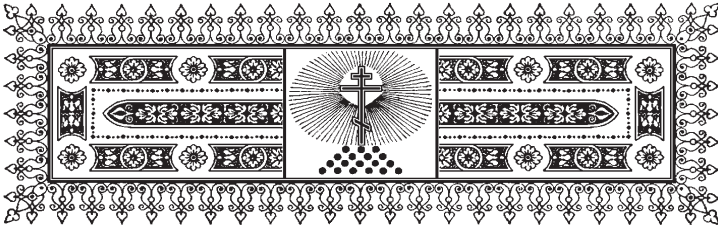
ΦΩΝΗ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

35

Ἁγίου Τύχωνος
τοῦ Ζαντόνσκ

Η ΕΛΠΙΔΑ
ΣΤΟΝ ΘΕΟ

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΡΑΚΛΗΤΟΥ
ΩΡΩΠΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

Πρόλογος

ΟΛΗ Η ΚΤΙΣΗ είναι ένα θαῦμα, τό θαῦμα τῆς θείας Πρόνοιας, πού φροντίζει καί συντηρεῖ τή δημιουργία Της. Ὁ ἄνθρωπος, ὡστόσο, πού εἶναι πλασμένος «κατ' εἰκόνα Θεοῦ» (Γεν. 1:26) καί πού λίγο διαφέρει ἀπό τούς ἀγγέλους (βλ. Ψαλμ. 8:6), συνήθως δέν βλέπει αὐτό τό ὀλοφάνερο θαῦμα. Ἔχοντας ἐξορίσει ἀπό τήν καρδιά του τόν Πλάστη του καί Κύριο τοῦ σύμπαντος, περιορίζει τό νόημα καί τόν σκοπό τῆς ζωῆς του στήν ἐφήμερη γήινη ἐγκοσμιότητα. Ἔτσι, μέ χαμένη τήν ἐλπίδα πού συνδέει τόν πιστό ἄνθρωπο μέ τόν Θεό καί τήν αἰωνιότητα, κατατρώγεται ἀπό τό σαράκι τῆς ἐναγώνιας μέριμνας γιά τήν ἐξασφάλιση ἐπίγειας εὐμάρειας καί καταβάλλεται ἀπό τήν ἀλόγιστη θλίψη σέ κάθε συμφορά τοῦ βίου.

Ἀπ' αὐτή τήν ἐναγώνια μέριμνα κι ἀπ' αὐτή τήν ἀλόγιστη θλίψη σώζει τόν ἄνθρωπο ἡ χριστιανική ἐλπίδα, πού γεννιέται ἀπό τή ζωντανή πίστη στόν Θεό καί συντηρεῖται ἀπό τήν προσδοκία τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ἐπαγγελιῶν Του. «Γι' αὐτό ὑπομένουμε κόπους καί ὄνειδισμούς», ἐξηγεῖ ὁ ἀπόστολος Παῦλος, «ἐπειδή στηρίξαμε τήν ἐλπίδα μας στόν ἀληθινό Θεό, πού εἶναι σωτήρας ὄλων τῶν ἀνθρώπων καί ἰδιαίτερα τῶν πιστῶν» (Α΄ Τιμ. 4:10). Ἡ ἐλπίδα τοῦ πιστοῦ ἀπορρέει ἀπό τή βεβαιότητα τῆς

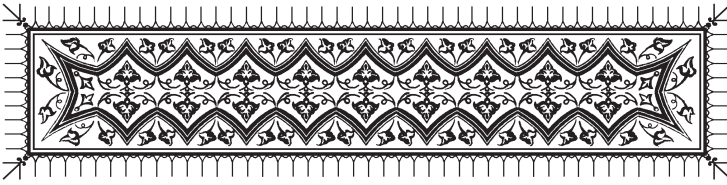
παρουσίας του Κυρίου στήν καρδιά του και στή ζωή του. Σ' Ἐκεῖνον ἐμπιστεύεται τό παρόν και τό μέλλον του, τό ἐπίγειο και τό ἐπουράνιο, γνωρίζοντας ὅτι «ὁ Θεός κάνει τά πάντα νά συντελοῦν στό καλό του» (Ρωμ. 8:28).

Ἡ χριστιανική ἐλπίδα εἶναι ἄγκυρα στίς τρικυμίες του βίου, ἀντίδοτο στό ἄγχος, βάλαμο στόν πόνο, παρηγοριά στόν θάνατο· εἶναι, λέει ὁ ἱερός Χρυσόστομος, κάστρο ἄπαρτο, τεῖχος ἀκαταμάχητο, συμμαχία ἀνίκητη, λιμάνι γαλήνιο, πύργος ἀπόρρητος, ὄπλο ἀήττητο, δύναμη ἀκατάβλητη. Αὐτή φέρνει μπροστά μας τή μακάρια ἀλήθεια του δρόμου τῆς σωτηρίας, πού ἀρχίζει ἀπό τή γῆ και καταλήγει στούς «καινούργιους οὐρανοῦς» (Β' Πέτρο. 3:13).

Ὁ ἅγιος Τύχων ὁ Θαυματουργός (1724-1783), ἀρχιεπίσκοπος Βορονέζ και Ζαντόνσκ, ὁ ὁποῖος γιά τά σοφά συγγράμματά του και τήν ἔνδοξη ρητορεία του ἀποκλήθηκε “Χρυσόστομος τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας”, μᾶς παρουσιάζει στίς ἐπόμενες σελίδες τήν ἀληθινή ἐλπίδα, τήν ἐλπίδα πού στηρίζεται στόν Θεό, ἀντιπαραθέτοντάς την στήν ψεύτικη, τήν ἐλπίδα πού στηρίζεται στούς ἀνθρώπους και στά ἐπίγεια πράγματα. Μᾶς διδάσκει πῶς θά ἐνισχύσουμε τήν ἐλπίδα μας στόν Κύριο και μᾶς πληροφορεῖ ποιές εἶναι οἱ συνέπειες τῆς ἐλλείψεώς της και ποιές οἱ προϋποθέσεις τῆς καρποφορίας της. Πιστεύουμε ὅτι τό μικρό ἀλλά περιεκτικό αὐτό κείμενο θά βοηθήσει τούς καλοπροαίρετους ἀναγνώστες νά μείνουν «ἀκλόνητοι και ἀμετακίνητοι ἀπό τήν ἐλπίδα του Εὐαγγελίου» (Κολ. 1:23).

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΡΑΚΛΗΤΟΥ

Ἡ ἐλπίδα στὸν Θεό

Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ Ἱερεμίας λέει: «Καταραμένος ὁ ἄνθρωπος πού σέ ἄνθρωπο ἐλπίζει, πού στηρίζει τὴν ἀδυναμία του σ' αὐτόν καὶ πού ἡ καρδιά του ἔχει ἀπομακρυνθεῖ ἀπὸ τὸν Κύριο. Θά εἶναι σάν τὸν ἄγριο θάμνο στὴν ἔρημο. Ποτέ του δέν θά δεῖ καλό. Θά μένει ἐκεῖ, σέ τόπο ἄγονο καὶ ἔρημο, σέ περιοχὴ ἀλμυρὴ καὶ ἀκατοίκητη. Εὐλογημένος, ἀπεναντίας, ὁ ἄνθρωπος πού ἐμπιστεύεται τὸν Κύριο καὶ ἐλπίζει σ' Αὐτόν. Θά εἶναι σάν τὸ δένδρο τὸ φυτεμένο κοντὰ στὰ νερά, πού ἀπλώνει τίς ρίζες του στό ὑγρὸ ἔδαφος καὶ δέν ἀνησυχεῖ, ὅταν ἔρχεται ὁ καύσωνας. Πυκνά θά εἶναι τὰ κλαδιά του. Δέν θά φοβηθεῖ τὸν καιρὸ τῆς ξηρασίας καὶ δέν θά πάψει νὰ δίνει καρπούς» (Ἱερ. 17:5-8).

Λέει καὶ ὁ προφήτης Δαβίδ: «Μὴ στηρίζετε τὴν ἐλπίδα σας σέ ἄρχοντες, σέ θνητούς ἀνθρώπους, πού δέν μποροῦν νὰ σᾶς σώσουν» (Ψαλμ. 145:3). «Καλύτερα νὰ ἐμπιστεύεται κανεὶς τὸν Κύριο, παρά νὰ ἐμπιστεύεται ἀνθρώπους» (Ψαλμ. 117:8). «Ὅποιοι ἐμπιστεύονται τὸν Κύριο μοιάζουν μὲ τὸ ὄρος Σιών (πού μένει ἀσάλευτο)» (Ψαλμ. 124:1).

Δέν ἔχουν ὅλοι τὸ ἴδιο στήριγμα γιὰ τὴν ἐλπίδα τους. Ἄλλοι τὴν στηρίζουν σέ ἄρχοντες, σέ θνητούς ἀνθρώπους, ἄλλοι στὰ πλούτη τους, ἄλλοι στὴ δόξα τους, ἄλλοι στὴν εὐφυΐα τους, ἄλλοι στὴ δύναμή

τους, άλλοι σέ κάτι άλλο. Μόνο οί ἀληθινοί χριστιανοί στηρίζουν τήν ἐλπίδα τους στόν ἀληθινό Θεό. Μόνο αὐτοί ἔχουν ἀληθινή ἐλπίδα. Οί ἄλλοι ἔχουν ἐλπίδα ψευτική, καί γι' αὐτό βρίσκονται σέ πλάνη. Ὅπως ἐκεῖνος πού βγαίνει ἀπό τόν σωστό δρόμο περιπλανιέται σέ δρόμους λαθεμένους, ἔτσι κι ἐκεῖνος πού ἀπομακρύνεται ἀπό τόν Θεό ἀναζητεῖ στήριγμα σέ ἐπίγεια πράγματα. Περιπλανιέται κι αὐτός σάν τόν ἄνθρωπο πού βγήκε ἀπό τόν σωστό δρόμο, ἢ σάν τόν ἄνθρωπο πού ἔχει τυφλωθεῖ καί δέν βλέπει ποῦ πηγαίνει.

Ἡ γνησιότητα τῆς ἐλπίδας ἀποδεικνύεται στίς συμφορές. Πολλοί νομίζουν ὅτι ἐλπίζουν στόν Θεό, ἀλλά κάποια συμφορά, πού τούς βρίσκει ξαφνικά, ἀποκαλύπτει πόσο κἀλπικη εἶναι αὐτή ἢ ἐλπίδα τους καί σέ ποιόν πραγματικά ἐλπίζουν. Ἐλπίζουν σ' ἐκεῖνον, στόν ὁποῖο καταφεύγουν στή δύσκολη περίσταση γιά βοήθεια καί στήριξη. Ὅποιος καταφεύγει σέ ἄνθρωπο, αὐτός σέ ἄνθρωπο στηρίζει τήν ἐλπίδα του. Ὅποιος καταφεύγει στόν Θεό, ὑψώνοντας σ' Ἐκεῖνον τά μάτια του καί περιμένοντας ἀπό Ἐκεῖνον μόνο βοήθεια μέ πίστη ἀκλόνητη, αὐτός στόν Θεό στηρίζει τήν ἐλπίδα του.

Ὅσοι στηρίζουν τήν ἐλπίδα τους σέ κτίσματα καί ὄχι στόν Κτίστη, παραβαίνουν τήν πρώτη ἐντολή τοῦ Θεοῦ, πού ὀρίζει: «Ἐγώ εἶμαι ὁ Κύριος, ὁ Θεός σου... Δέν θά ὑπάρχουν γιά σένα ἄλλοι θεοί ἐκτός ἀπό μένα» (Ἐξ. 20:2-3). Σύμφωνα μέ τήν ἐντολή αὐτή, ὀφείλουμε νά γνωρίζουμε, νά τιμᾶμε, ν' ἀγαπᾶμε καί νά σεβόμαστε τόν μοναδικό ἀληθινό Θεό, ἐπομένως καί νά ἐλπίζουμε σ' Αὐτόν καί νά προστρέχουμε σ' Αὐτόν, ὅταν ἀντιμετωπίζουμε δυσκολίες, καί νά ζητᾶμε βοήθεια ἀπ' Αὐτόν: «Ἀποκάλυψε στόν Κύριο

τόν δρόμο σου (δηλ. τίς ανάγκες και τίς επιθυμίες σου), ἔχε σ' Ἐκεῖνον τήν ἐλπίδα σου, και θά κάνει ὅ,τι πρέπει» (Ψάλμ. 36:5). Εἶναι ἀδύνατο νά πιστεύουμε στόν Θεό ἀλλά νά στηρίζουμε τήν ἐλπίδα μας στό πλάσμα Του. Γιατί ἡ πίστη και ἡ ἐλπίδα εἶναι ἐνωμένες ἀδιαχώριστα· ἡ μία δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει χωρίς τήν ἄλλη. Ἔτσι, ὅποιος ἀφήνει τήν ἐλπίδα στόν Θεό και καταφεύγει σέ κτίσματα, αὐτός ἀφήνει και τήν πίστη στόν Θεό. Λέγοντας πίστη, ἐννοοῦμε τή ζωντανή και ὄχι τή νεκρή, τήν οὐσιαστική και ὄχι τήν τυπική, τήν ἐσωτερική και ὄχι τήν ἐξωτερική, δηλαδή τήν πίστη πού ὑπάρχει ὄχι μόνο στή γλῶσσα ἀλλά και στήν καρδιά: πίστη ἀπόλυτη και εἰλικρινή σάν τήν πίστη πού ἔχει ἕνα μικρό παιδί στόν γονιό του.

Ὅσοι στηρίζουν τήν ἐλπίδα τους στους ἀνθρώπους, ἀποδοκιμάζονται ἀπό τόν Θεό, ὅπως εἶπε ὁ ἅγιος προφήτης: «Καταραμένος ὁ ἄνθρωπος πού σέ ἄνθρωπο ἐλπίζει, πού στηρίζει τήν ἀδυναμία του σ' αὐτόν». Ἀπεναντίας, «εὐλογημένος ὁ ἄνθρωπος πού ἐμπιστεύεται τόν Κύριο και ἐλπίζει σ' Αὐτόν». Πόσο φοβερό εἶναι τό νά ἔχεις τήν ἀποδοκιμασία τοῦ Θεοῦ! Σέ τέτοια περίπτωση ποιά εἶναι ἡ ὠφελειά σου ἀπό τό χριστιανικό σου ὄνομα; Καμιά ἀπολύτως! Πόσο μακάριο εἶναι τό νά ἔχεις τήν εὐλογία τοῦ Θεοῦ! Δέν θά βρεθεῖς, ὡστόσο, ποτέ κάτω ἀπό τήν εὐλογία τοῦ Θεοῦ, ἂν στηρίζεις τήν ἐλπίδα σου σέ ἄνθρωπο ἢ σέ ἄλλο κτίσμα.

Ὅσοι στηρίζουν τήν ἐλπίδα τους στά κτίσματα, δέν εἶναι δυνατό νά προσεύχονται σωστά στόν Κτίστη. Ἡ πίστη και ἡ ἐλπίδα στόν Θεό εἶναι ἀπολύτως ἀπαραίτητες γιά τήν προσευχή. Πῶς θά στρέψεις τά μάτια σου στόν Κύριο, ἂν ἐλπίζεις ὄχι σ' Ἐκεῖνον

ἀλλά σέ ἀνθρώπους ἢ σέ ὕλικά πράγματα; Ἡ ἀληθινή προσευχή ἐπιτελεῖται ὄχι μέ τή γλώσσα καί τά λόγια ἀλλά μέ τό πνεῦμα καί τήν καρδιά, ὁλόκληρη τήν καρδιά. Ὁ Θεός δέν δέχεται μισή καρδιά, καρδιά, δηλαδή, πού ἀνήκει ἐν μέρει σ' Ἐκεῖνον καί ἐν μέρει σέ κάποιο κτίσμα Του. Πῶς, ἀλήθεια, μπορεῖ ν' ἀπλώνει τά χέρια του πρός τόν παντοδύναμο Θεό ἐκεῖνος πού αἰσθάνεται μεγαλύτερη σιγουριά ὅταν τά ἀπλώνει πρός τόν ἀδύναμο ἄνθρωπο; Πῶς θά πεῖ χωρίς ντροπή, «Κύριε, ἐλέησέ με», ἐκεῖνος πού ζητάει πιό πρόθυμα ἀπό ἕναν ἄνθρωπο νά τόν ἐλεήσει; Πῶς θά παρακαλέσει, «Κύριε, Θεέ μου, σ' Ἐσένα ἐλπίζω, σῶσε με» (Ψαλμ. 7:2), ἐκεῖνος πού στήν πραγματικότητα ἐλπίζει σέ ἄρχοντες καί θνητούς ἀνθρώπους; Ὑποκριτική εἶναι ἡ προσευχή του, ὄχι εἰλικρινής. Ἄλλα ἔχει στήν καρδιά του καί ἄλλα λέει ἡ γλώσσα του.

Ὅσοι στηρίζουν τήν ἐλπίδα τους στά κτίσματα, δέν μποροῦν νά βροῦν ψυχική ἀνάπαυση καί εἰρήνη. Πάντοτε φοβοῦνται, πάντοτε ἀνησυχοῦν, πάντοτε στενοχωριοῦνται, πάντοτε ἀμφιγνομοῦν καί ταλαντεύονται. Μοιάζουν μέ σπίτια πού δέν χτίστηκαν πάνω στόν βράχο ἀλλά πάνω στήν ἄμμο, κι ἔτσι κινδυνεύουν πάντοτε νά γκρεμιστοῦν ἀπό τίς πλημμύρες καί τίς ἀνεμοθύελλες (προβλ. Ματθ. 7:24-27). Γιατί κάθε κτιστή ὑπαρξη εἶναι μεταβλητή καί ἀσταθής. Ἔτσι, ὅσοι στηρίζουν τήν ἐλπίδα τους σέ μιᾶ τέτοια ὑπαρξη, ἔμψυχη ἢ ἄψυχη, δέν μποροῦν νά μή φοβοῦνται τήν κακή τροπή τῶν πραγμάτων. Ὅσοι στηρίζουν τήν ἐλπίδα τους σέ ἄρχοντα, δέν μποροῦν νά μή φοβοῦνται τή μετατροπή τῆς εὐνοίας του σέ δυσμένεια ἢ τήν καθαίρεσή του ἢ ἀκόμα καί τόν θάνατό του. Ὅσοι στηρίζουν τήν ἐλπίδα τους

στά πλούτη τους, δέν μποροῦν νά μή φοβοῦνται τήν ἀπώλειά τους. Μόνο ὅσοι στηρίζουν τήν ἐλπίδα τους στόν Θεό, δέν φοβοῦνται τίποτα. Γιατί ὁ Θεός εἶναι σταθερός καί ἀμετάβλητος στήν παντοδυναμία, τήν πανσοφία καί τήν ἀγαθότητά Του. «Ὅποιοι», λοιπόν, «ἐμπιστεύονται τόν Κύριο, μοιάζουν μέ τό ὄρος Σιών· θά μείνουν γιά πάντα ἀκλόνητοι» (πρβλ. Ψαλμ. 124:1). Ὅποιοι ἐμπιστεύονται τούς ἀνθρώπους, ὅποιοι στηρίζονται στά πλάσματα καί ὄχι στόν Πλάστη, μάταια ἐλπίζουν. Γιατί καί οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι, ὅπως αὐτός, χρειάζονται ἐξίσου τή βοήθεια, τή ἐνίσχυση, τή φύλαξη καί τήν προστασία τοῦ Θεοῦ, μέσα στόν ὁποῖο ὅλοι «ζοῦμε καί κινούμαστε καί ὑπάρχομε» (Πράξ. 17:28).

Σ' Ἐκεῖνον πού στηρίζουμε τήν ἐλπίδα μας γιά τήν ὥρα τοῦ θανάτου μας, σ' Αὐτόν καί τώρα, ὅσο ἀκόμα ζοῦμε, πρέπει νά ἐλπίζουμε, νά καταφεύγουμε καί νά στηριζόμαστε. Τότε, πεθαίνοντας, θά τά ἀφήσουμε ὅλα ἐδῶ, καί τόν πλοῦτο καί τή δόξα καί τή δύναμη καί τή λογική καί τή σοφία καί τήν πονηριά. Τότε θά μᾶς ἐγκαταλείψουν ὅλοι, καί οἱ συγγενεῖς καί οἱ φίλοι καί οἱ συνεργάτες. Τότε μόνο ὁ Χριστός, ὁ Λυτρωτής μας, θά μείνει κοντά μας, ἄν τώρα ἀληθινά πιστεύουμε καί ἀληθινά ἐλπίζουμε σ' Αὐτόν. Τότε Αὐτός θά μᾶς φυλάξει ἀπό τούς μοχθηροὺς δαίμονες. Τότε Αὐτός θά προστάξει τούς ἀγγέλους Του νά παραλάβουν τήν ψυχή μας καί νά τήν ὀδηγήσουν μέ ἀσφάλεια στήν ἀγκαλιά τοῦ Ἀβραάμ, γιά ν' ἀναπαυθεῖ ἐκεῖ, μέσα στόν παράδεισο.

Σ' Αὐτόν, λοιπόν, τόν μοναδικό βέβαιο καί ἀσφαλῆ βοηθό μας, ἅς ἀφοσιωθοῦμε μέ πίστη. Σ' Αὐτόν ἅς ἀποθέσουμε ὅλη τήν ἐλπίδα μας. Ἡ ἐλπίδα στόν Κύριο καί πρὶν ἀπό τόν θάνατο καί κατά τόν θάνατο

καί μετά τόν θάνατο δέν ντροπιάζει, δέν ἀπογοητεύει καί δέν διαψεύδει αὐτόν πού τήν ἔχει (πρβλ. Ρωμ. 5:5).

Γι' αὐτό καί ἡ Ἁγία Γραφή τόσο κατηγορηματικά μᾶς ἀποτρέπει νά στηρίζουμε τήν ἐλπίδα μας στούς ἄρχοντες καί σέ ἄλλους ἀνθρώπους ἢ στά πλούτη καί σέ ἄλλα ὕλικά πράγματα, καθώς ἔτσι ἀπομακρυνόμαστε ἀπό τόν Θεό καί, χωρίς νά τό καταλαβαίνουμε, ὀδηγούμαστε στήν πλάνη καί τήν καταστροφή. Ὁ προφήτης Δαβίδ μᾶς νουθετεῖ: «Μή στηρίξετε σέ ἄρχοντες, σέ ἀνθρώπους πού δέν μποροῦν νά σᾶς σώσουν» (Ψαλμ. 145:3). «Καλύτερα νά ἐμπιστεύεται κανεῖς τόν Κύριο, παρά νά ἐμπιστεύεται ἀνθρώπους· καλύτερα νά ἐλπίζει κανεῖς στόν Κύριο, παρά νά ἐλπίζει σέ ἄρχοντες» (Ψαλμ. 117:8-9). «Μήν ἐλπίζετε στήν ἀδικία καί μήν ποθεῖτε ἀντικείμενα ἀρπαγῆς. Ὁ πλοῦτος κι ἄν κυλάει ἀφθονος, μήν τοῦ δίνετε τήν καρδιά σας» (Ψαλμ. 61:11). Καί ὁ ἀπόστολος Παῦλος γράφει στόν μαθητή του Τιμόθεο: «Στούς πλουσίους αὐτοῦ ἐδῶ τοῦ κόσμου νά παραγγέλλεις νά μήν ὑπερηφανεύονται οὔτε νά στηρίζουν τίς ἐλπίδες τους σέ κάτι τό ἀβέβαιο, ὅπως εἶναι ὁ πλοῦτος, ἀλλά στόν ἀληθινό Θεό, πού μᾶς τά δίνει ὅλα πλουσιοπάροχα, γιά νά τά ἀπολαμβάνουμε» (Α' Τιμ. 6:17).

Ὅποιος θέλει νά ἔχει ἀληθινή καί σταθερή ἐλπίδα, πρέπει νά ἀπομακρύνει τήν καρδιά του ἀπ' ὅλα τά κτιστά ὄντα καί νά μήν ἐλπίζει σέ κανένα ἀπ' αὐτά· μόνο στόν Θεό νά ἐλπίζει, ἀπ' Αὐτόν νά ζητάει μέ πίστη ἔλεος καί ἀπ' Αὐτόν νά περιμένει μέ ὑπομονή βοήθεια σέ κάθε περίσταση. Γιά νά τρέφει καί νά ἐνισχύει τήν ἐλπίδα του στόν Θεό, ἄς θυμᾶται πάντοτε τά ἑξῆς:

1. Ὁ Θεός εἶναι αἰώνιος καί ἀθάνατος, ἄφθαρτος καί ἀναλλοίωτος, γι' αὐτό ἡ ἐλπίδα πού στηρίζεται σ' Αὐτόν εἶναι σταθερή καί ἀκλόνητη.

2. Ὁ Θεός εἶναι παντοδύναμος ὡς δημιουργός τοῦ κόσμου ἀπό τό μηδέν, γι' αὐτό μπορεῖ ὅλα νά τά κάνει, ἀκόμα κι ἐκεῖνα πού δέν κατανοεῖ ὁ νοῦς μας.

3. Ὁ Θεός εἶναι πάνσοφος, γι' αὐτό γνωρίζει ἀλάθητα σέ κάθε περίσταση πῶς νά βοηθήσει, πῶς νά ἀνακουφίσει, πῶς νά σώσει. Ὅπου ἀνθρωπίνως δέν ὑπάρχει τρόπος σωτηρίας, Ἐκεῖνος βρῖσκει τρόπο. Ὅπου ἀνθρωπίνως δέν ὑπάρχει δρόμος διαφυγῆς, Ἐκεῖνος ἀνοίγει δρόμο.

4. Ὁ Θεός εἶναι πανάγαθος καί πολυεύσπλαχνος, γι' αὐτό καί θέλει καί μπορεῖ νά μᾶς ἐλεήσει, νά μᾶς εὐεργετήσει, νά μᾶς λυτρώσει.

5. Ὁ Θεός εἶναι ἡ ἀλήθεια, γι' αὐτό οὔτε ψεύδεται οὔτε ἀθετεῖ τίς ὑποσχέσεις Του. Σ' ἐκείνους πού Τόν ἐπικαλοῦνται, ὑπόσχεται βοήθεια καί σωτηρία, ὅπως εἶναι γραμμένο: «Τήν ἡμέρα τῆς θλίψεώς σου ἐπικαλέσου με, κι ἐγώ θά σέ γλιτώσω» (Ψαλμ. 49:15). «Ὅταν μέ ἐπικαλεστεῖ (ἐκεῖνος πού ἔχει σ' ἐμένα τήν ἐλπίδα του), θά ἀνταποκριθῶ μαζί του θά εἶμαι στίς δυσκολίες του καί θά τόν γλιτώσω» (Ψαλμ. 90:15). «Ὁ Κύριος παραστέκεται σέ ὅλους ὅσοι Τόν ἐπικαλοῦνται, σέ ὅλους ὅσοι Τόν ἐπικαλοῦνται μέ εἰλικρίνεια· ἐκπληρώνει τίς ἐπιθυμίες τῶν πιστῶν Του, ἀνταποκρίνεται στίς ἱκεσίες τους καί τούς σώζει» (Ψαλμ. 144:18-19). «Πλούσια σκορπᾶ τή χάρη Του ὁ Κύριος σέ ὅλους ὅσοι Τόν ἐπικαλοῦνται. Γιατί ὅποιοςδήποτε ἐπικαλεστεῖ τό ὄνομα τοῦ Κυρίου θά σωθεῖ» (Ρωμ. 10:12-13).

Ἡ ἐλπίδα στόν Θεό τρέφεται καί ἐδραιώνεται στήν ψυχή μέ τή μελέτη τῆς Ἁγίας Γραφῆς. «Γιατί

ὅσα γράφτηκαν σ' αὐτήν, γράφτηκαν γιά νά μᾶς διδάσκουν. Ἔτσι, μέ τήν ὑπομονή καί τήν ἐνθάρρυνση πού δίνει ἡ Γραφή, θά στηριχθεῖ ἡ ἐλπίδα μας» (Ρωμ. 15:4). Τρέφεται καί ἐδραιώνεται, ἐπίσης, μέ τό νά συλλογιζόμαστε τίς εὐεργεσίες τοῦ Θεοῦ πρός τούς προγόνους μας. Ἄς βάζουμε συχνά στόν νοῦ μας ὅλους ἐκείνους τούς πιστούς δούλους τοῦ Θεοῦ πού ἀπό τήν ἀρχή τοῦ κόσμου, στηρίζοντας κάθε ἐλπίδα τους σ' Ἐκεῖνον, ἔλαβαν τό ἔλεός Του: τόν Νῶε, τόν Ἀβραάμ, τόν Ἰσαάκ, τόν Ἰακώβ, τόν Ἰωσήφ, τόν Μωυσή καί τόσους ἄλλους. «Σ' Ἐσένα ἐλπίσανε οἱ πρόγονοί μας, ἐλπίσανε καί τούς ἐλευθέρωσες· Ἐσένα ἐπικαλέστηκαν καί σώθηκαν, σ' Ἐσένα ἐλπίσανε καί δέν ντροπιάστηκαν» (Ψαλμ. 21:5-6), ὁμολογεῖ ὁ προφήτης Δαβίδ, ἐνισχύοντας τήν πίστη του μέ τήν ἐνθύμηση τῶν θείων εὐεργεσιῶν πρός τούς προγόνους του. Καί προσεύχεται, μνημονεύοντας τό ἔλεος καί τή συγχωρητικότητα τοῦ Θεοῦ πρός τόν λαό Του: «Εὐνοια ἔδειξες, Κύριε, στή χώρα Σου κι ἔφερες πίσω ἀπό τήν αἰχμαλωσία τούς ἀπογόνους τοῦ Ἰακώβ. Συγχώρησες τίς ἀνομίες τοῦ λαοῦ Σου, ἔσβησες ὅλες τίς ἁμαρτίες τους. Ἐβαλες τέλος στήν ὀργή Σου, ἀνακάλεσες τόν θυμό Σου. Φέρε μας πίσω, Θεέ, Ἐσύ πού τόσες φορές μᾶς ἔσωσες» (Ψαλμ. 84:2-5). Μ' αὐτόν τόν τρόπο ἐνισχύει τήν ἐλπίδα του: «Θ' ἀκούσω τί θά πεῖ σ' ἐμένα ὁ Κύριος, ὁ Θεός, γιατί θά ὑποσχεθεῖ εἰρήνη στόν λαό Του καί στούς πιστούς Του καί σ' ὅσους στρέφουν τήν καρδιά τους σ' Αὐτόν» (Ψαλμ. 84:9).

Μέ ὅμοιο τρόπο ἀναπολώντας κι ἐμεῖς τίς ἀλλοτινές εὐεργεσίες τοῦ Κυρίου, ἄς ἐνισχύσουμε τήν ἐλπίδα μας σ' Αὐτόν καί ἄς καταφεύγουμε κοντά Του μέ τήν προσευχή. Ἐλέησε τόσους καί τόσους πού Τόν παρακάλεσαν· θά ἐλεήσει κι ἐμᾶς. Λύτρωσε τόσους

καί τóσους πού έλπίσανε σ' Αὐτόν· θά λυτρώσει κι ἐμᾶς. Ἡ ἐλπίδα τóσων καί τóσων δέν διαψεύστηκε· δέν θά διαψευστεί οὔτε ἡ δική μας ἐλπίδα. «Ὁ Θεός δέν κάνει διακρίσεις» (Ρωμ. 2:11). Ἐλεεῖ ἐξίσου ὅλους ὅσοι ζητοῦν τό ἔλεός Του· δέχεται ἐξίσου ὅλους ὅσοι πηγαίνουν κοντά Του.

Ἡ ἐλπίδα χωρίς τήν ὑπομονή δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει. Ὅπου ὑπάρχει ἀληθινή ἐλπίδα, ἐκεῖ καί ὑπομονή· ὅπου ὑπάρχει ὑπομονή, ἐκεῖ καί ἐλπίδα. Κι αὐτό γιατί ἡ ἐλπίδα, ὅπως βέβαια καί ἡ πίστη, ἀντιμετωπίζει πολλούς πειρασμούς. Δοκιμάζεται ἀπό τή στέρηση πρόσκαιρων ἀγαθῶν –τῆς ὑγείας, τοῦ πλούτου, τῆς τιμῆς, τῆς ὑπολήψεως, τῆς εἰρήνης κ.ἄ.– καί ἀπό τήν ἀπροσδόκητη δυστυχία. Στήν κατάσταση τῆς δυστυχίας χρειάζεται ὑπομονή. Δέν πρέπει νά ἀπαιτοῦμε ἀπό τόν Θεό τήν ἄμεση ἀπαλλαγή μας ἀπό τήν ὅποιαδήποτε συμφορά πού μᾶς βρῆκε, ἀλλά νά περιμένουμε καρτερικά ἀπ' Αὐτόν ἔλεος καί βοήθεια. «Οἱ δοκιμασίες», λέει ὁ ἀπόστολος, «ὁδηγοῦν στήν ὑπομονή, ἡ ὑπομονή στή δοκιμασμένη ἀρετή, καί ἡ δοκιμασμένη ἀρετή στήν ἐλπίδα» (Ρωμ. 5:3-4).

Ὁ μεγαλύτερος πειρασμός γιά τήν ἐλπίδα εἶναι ἡ ἐπανάσταση τῶν λογισμῶν, πού λένε στή συνείδηση: «Αὐτόν δέν πρόκειται ποτέ νά τόν σώσει ὁ Θεός του» (Ψαλμ. 3:3). Ὅταν ὁ φόβος τῆς κρίσεως τοῦ Θεοῦ, ἡ φρίκη τῆς γέεννας καί ἡ ἀπελπισία συγχύζουν τόν νοῦ, ταραζοῦν τήν καρδιά καί πιέζουν τή συνείδηση, ὁ ἄνθρωπος βιώνει ἕναν ἐσωτερικό πειρασμό πού εἶναι ἀσύγκριτα πιό ἀβάσταχτος ἀπό κάθε ἐξωτερικό. Ἐξαιτίας του δέν μπορεῖ νά χαρεῖ μέ τίποτα, πάντοτε βυθισμένος στό σκοτάδι καί τή λύπη. Πρόκειται γιά δοκιμασία σκληρή, πού

για νά περάσει ἢ νά μετριαστεῖ χρειάζεται ὑπομονή, σιωπή, καρδιακή προσευχή καί ἐλπίδα σάν ἐκείνη πού εἶχε ὁ Ἀβραάμ: «Αὐτός, μολονότι δέν εἶχε λόγο νά ἐλπίζει, ἔδειξε ἐμπιστοσύνη στόν Θεό καί στήριξε τήν ἐλπίδα του σ' Αὐτόν» (Ρωμ. 4:18). Ἄς μὴ ἀκοῦμε τί μᾶς λέει ὁ λογισμός, ἀλλά τί μᾶς ὑπόσχεται ὁ Θεός: «Δέν θέλω τόν θάνατο τοῦ ἁμαρτωλοῦ» (Ἰεζ. 18:23). «Ὅπου πλήθυνε ἡ ἁμαρτία, ἐκεῖ δόθηκε πολύ πῶς ἄφθονη ἡ χάρις» (Ρωμ. 5:20). Αὐτές καί ὅλες τίς ἄλλες παρήγορες ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ ἅς ἀναλογιζόμαστε, ἀκολουθώντας τήν ὑπόδειξη τοῦ προφήτη: «Περιμένε μέ ὑπομονή τή βοήθεια τοῦ Κυρίου. Δείξε ἀνδρεία καί γενναιοκαρδία, καί περίμενε μέ ὑπομονή τή βοήθεια τοῦ Κυρίου» (Ψαλμ. 26:14). Ὁ φαλμωδός μᾶς διαβεβαιώνει: «Ἡ ὑπομονή τῶν στερημένων δέν θά πάει χαμένη» (Ψαλμ. 9:19). Μᾶς παρουσιάζει ὡς ὑπόδειγμα ὑπομονῆς καί ἐλπίδας τόν ἑαυτό του, λέγοντας: «Μέ μεγάλη ὑπομονή περιμένα βοήθεια ἀπό τόν Κύριο, κι Ἐκεῖνος μοῦ ἔδωσε προσοχή καί ἀνταποκρίθηκε στή δέησή μου» (Ψαλμ. 39:2). «Πιστεύω ὅτι θά δῶ τά ἀγαθά τοῦ Κυρίου ὅσο ἀκόμα εἶμαι ζωντανός» (Ψαλμ. 26:13).

Ἄλλά πρέπει νά προσέξουμε καί μιάν ἄλλη προτροπή τοῦ φαλμωδοῦ: «Νά ἐλπίζεις στόν Κύριο καί νά κάνεις τό καλό» (Ψαλμ. 36:3). Τά λόγια αὐτά μᾶς δείχνουν ὅτι ἡ ἐλπίδα στόν Θεό πάει μαζί μέ τήν ἐφαρμογή τοῦ θελήματός Του. Μάταια λέει ὅτι ἐλπίζει στόν Θεό ἐκεῖνος πού ἐναντιώνεται στό θέλημα Του. Μάταια προσδοκᾷ ἔλεος ἀπό τόν Θεό ἐκεῖνος πού δέν παύει νά τόν περιφρονεῖ, παραμένοντας ἀμετανόητα στίς ἁμαρτωλές ἐξέεις του. Μάταια ὑψώνει τά μάτια καί τά χέρια του στόν οὐρανό ἐκεῖνος πού μέ τήν καρδιά του ἔχει ἀπομακρυνθεῖ

ἀπό τόν Θεό καί λατρεύει σάν θεούς τό χρῆμα ἢ τή σάρκα. Ὁ Θεός εἶναι βοηθός καί προστάτης, εὐεργέτης καί σωτήρας τῶν φίλων Του, ὄχι τῶν ξένων ἢ τῶν ἐχθρῶν Του. «Ὁ Κύριος θά δώσει δύναμη στόν λαό Του» (Ψαλμ. 28:11), λέει ὁ ψαλμωδός, ὄχι σέ ξένο λαό. «Ἐκπληρώνει τίς ἐπιθυμίες τῶν πιστῶν Του», ὄχι τῶν ἀπίστων, «ἀνταποκρίνεται στίς ἰκεσίες τους καί τοὺς σώζει». (Ψαλμ. 144:19). Δέν ἀνήκουν στοὺς πιστοὺς Του ἐκεῖνοι πού ἀσύστολα καταπατοῦν τόν ἅγιο νόμο Του. Τέτοιων ἀνθρώπων τίς ἐπιθυμίες δέν τίς ἐκπληρώνει, καθῶς κι αὐτοί δέν ἐκπληρώνουν τίς σωτήριες ἐντολές Του. Τέτοιων ἀνθρώπων τίς προσευχές δέν τίς ἀκούει, καθῶς κι αὐτοί δέν Τόν ἀκοῦνε καί δέν μετανοοῦν. «Ὁ Κύριος παρακολοῦθεῖ ὅσους κάνουν τό κακό, ὥστε νά ἐξαλείψει ἀπό τῆ γῆ τῆ θύμησή τους» (Ψαλμ. 33:17).

Ἄκουσε στή Βαβυλώνα τοὺς Τρεῖς Παῖδες καί τοὺς γλίτωσε ἀπό τῆ φωτιά τοῦ καμινιοῦ, ἐπειδὴ τίμησαν καί προσκύνησαν Ἐκεῖνον καί ὄχι τό πελώριο χρυσό εἶδωλο τοῦ ὑπερήφανου Ναβουχοδονόσορ. Ἄκούει καί τώρα ὁ Θεός ὅσους Τόν τιμοῦν τόσο μέ τά χεῖλη ὅσο καί μέ τήν καρδιά, ὅσους δέν προσκυνοῦν τήν ὑπερηφάνεια τοῦ κόσμου τούτου, τήν ὁποία σάν ἓνα πελώριο χρυσό εἶδωλο ἔχει στήσει ὁ κοσμοκράτορας διάβολος γιά νά χλευάσει τό ἅγιο ὄνομα τοῦ Κυρίου καί νά καταστρέψει τοὺς ἀνθρώπους. Ἄκούει καί τώρα ὁ Θεός ὅσους τιμοῦν καί προσκυνοῦν ὄχι τό χρυσάφι καί τό ἀσήμι καί τά πάθη τους, ἀλλά Ἐκεῖνον, τόν Πλάστη καί Εὐεργέτη τους· τοὺς ἀκούει καί, καθῶς καίγονται μέσα στό καμίνι τῶν δοκιμασιῶν, τοὺς στέλνει τῆ χάρι Του πού τοὺς δροσίζει, τοὺς ἀνακουφίζει, τοὺς παρηγορεῖ, τοὺς εὐφραίνει. Αὐτοί τότε Τοῦ ἀπευθύνουν μέ χαρά ἓναν τερπνό ὕμνο εὐγνωμοσύνης: «Εὐλογητός

καί αἰνετός εἶσαι, Κύριε, Θεέ τῶν προγόνων μας! Δοξασμένο εἶναι τό ὄνομά Σου στήν αἰωνιότητα!...» (Δανιήλ, Προσευχή: 2).

Ὁ Θεός, βέβαια, ἀκούει καί τούς ἁμαρτωλούς, ἀλλά ἐκείνους πού μετανοοῦν καί παύουν νά ἁμαρτάνουν. Ἄκουσε τόν Μανασσή, τόν βασιλιά τῶν Ἰουδαίων, ἀλλά ὅταν αὐτός μέ ταπεινώση ἐξομολογήθηκε τά ἁμαρτήματά του καί ἐγκατέλειψε τά αἰσχρά ἔργα του (βλ. Β΄ Παραλ. 33:1-16). Ἄκουσε τούς Νινευίτες, ἀλλά ὅταν αὐτοί μετανόησαν μέ τό κήρυγμα τοῦ Ἰωνᾶ (βλ. Ἰων. 3:1-10). Ἄκουσε τόν Ζακχαῖο, ἀλλά ὅταν αὐτός ταπεινώθηκε καί ἐπανόρθωσε τίς ἀδικίες πού εἶχε διαπράξει (βλ. Λουκ. 19:1-10). Ἄκουσε τήν πόρνη, ἀλλά ὅταν αὐτή ἀπέδειξε τή μετάνοιά της, πλένοντας τά πόδια Του μέ τά δάκρυά της καί σκουπίζοντάς τα μέ τά μαλλιά της (βλ. Λουκ. 7:36-50). Δέχτηκε τόν ἄσωτο υἱό, ἀλλά ὅταν αὐτός ἄφησε τή μακρινή χώρα τῆς ἀσωτίας καί γύρισε κοντά Του μέ μετάνοια, λέγοντας: «Πατέρα, ἁμάρτησα στόν οὐρανό καί σ' Ἐσένα! Δέν ἀξίζω νά λέγομαι παιδί Σου!» (Λουκ. 15:21).

Ὁ ἁμαρτωλός εἶναι ἁμαρτωλός, ὅσο ἁμαρτάνει δίχως φόβο Θεοῦ. Ὅταν πάψει νά ἁμαρτάνει καί μετανόησει γιά τά ἁμαρτήματά του, συγκαταλέγεται πιά μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ στους δικαίους. Γι' αὐτό οἱ ἁμαρτωλοί δέν πρέπει νά χάνουν τήν ἐλπίδα τους, οὔτε ὅμως καί ν' ἀναβάλλουν τή μετάνοιά τους. Ἄς ἐπιστρέψουν χωρίς καθυστέρηση στόν φιλόανθρωπο Θεό καί ἄς περιμένουν χωρίς δυσπιστία τό ἔλεός Του μέ τή χάρη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος «ἦρθε στόν κόσμο γιά νά σώσει τούς ἁμαρτωλούς» (Α΄ Τιμ. 1:15).

